

සාමකාමී සඳාචාර සම්පන්න සමාජයකට මග කියන සිඟාලක සූත්‍රය

අනුරාධපුර බුද්ධ භාවක භික්ෂු විශ්ව විද්‍යාලයේ පෙරළා ගැනීමේ කමිටුවේ,
ගෞරවයට, ආචාර්ය ජී. ජී. ජයවර්ධන විශ්වවිද්‍යාලීය ප්‍රජාපාල
කතන්තේගොඩ සඳාචාරක නිමිපාණෝ

අප ජීවත් වන සමාජය දිනෙන් දින ක්‍රමක්‍රමයෙන් සාමකාමී බව හා සඳාචාරසම්පන්න බව පිරිහෙමින් පවතින බව පෙනේ. මේ සඳහා පදනම් වූ සාධක කඩරේදැයි පරීක්ෂා කිරීම වැදගත්. මිනිසා සාමූහික සත්වයෙකි. සාමූහිකත්වය අර්ථවත් වනුයේ අනෙක් අය සුකුකම් හා අයිතිවාසිකම් පදනම් කොට ගෙනයි. මේ සඳහා මනා වූ මග පෙන්වීමක් බුදුන් වහන්සේ සිඟාලක සූත්‍රයේදී සිදු කළ සේක. එක පුද්ගලයෙකුට සමාජයේ භූමිකාවන් කිහිපයක් නියෝජනය කිරීමට සිදු වේ. ඒ ඒ අවස්ථා වල දී කමාගේ තත්වයට අදාළ සුකුකම් කොටස සියතින් ඉටු විය යුතුය. මෙය සමාජ විද්‍යාවේ දී කන්ඩා හා කාර්යභාරය යනුවෙන් අර්ථවත් කෙරේ. තත්වය හා කාර්යභාරය කුමක්දැයි සිඟාලක සූත්‍රයේදී මනාව හඳුන්වා දී ඇත. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේශනා අතරින් සිඟාලක සූත්‍රයේ ඉගැන්වීම් පමණක් වුවද මෙම සමාජයේ අර්ථවත්ව ක්‍රියාත්මක වන්නේ නම් එම සමාජයේ සාමකාමීත්වය තහවුරු කිරීම සඳහා නීතිරීති පැනවීමට හෝ ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය නොවේ. එසේ ම සාමකාමී සඳාචාර සම්පන්න සමාජයකට සරිලන මිනිසා නිර්මාණය කළ යුතු වන්නේද නීතියෙන් හෝව දැනුවත් බව තුළින්මය. මෙම සියලු කරුණු පදනම් කොට ගෙන වර්තමාන සමාජයේ සාමකාමීත්වය සඳාචාරය හා සහජීවනය අර්ථවත් කරලීමේ පිරිසිදු අපේක්ෂාවෙන් බුදුන්වහන්සේ දේශනා කළ සිඟාලක සූත්‍රය සරලව අර්ථවත් කරලීම මෙහිදී සිදුකෙරේ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ සිඟාලකාමී ගෘහපති සූත්‍රයෙකු අරමුණු කොට ගෙන ජීවිතය අර්ථවත් කරලීම සඳහා වූ අවවාදයන් මෙම සූත්‍රයේ අන්තර්ගතය ලෙස දැක්විය හැක. ඒ නිසා ම මෙම සූත්‍රය ජන

ව්‍යවහාරයට සිභාලෝවාද (සිභාල + අවවාද) යනුවෙන් ගෙන ඇත. සිභාලක ගෘහපතියා සදිසාව නමස්කාර කරනු දුටු බුදුන් වහන්සේ සමස්ථ සමාජය දිසා භයකට කොටස් කරමින් ඒ ඒ කණ්ඩායම් වලට අදාළ යුතුකම් හා අයිතිවාසිකම් කවරේදැයි පෙන්නා දුන්සේක. බුදුන්වහන්සේ මෙම සුත්‍රය ආරම්භ කරනුයේ පුද්ගල හා මූලික වශයෙන් තම ජීවිතයෙන් බැහැර කළ යුතු ලාමක ධර්ම 14ක් (දහ හතරක්) හඳුන්වා දෙමිනි. පුද්ගලයා ආර්ථික, සාමාජික, සදාචාරාත්මක හා සෞඛ්‍යමය ආදී සෑම අංශයකින්ම පිරිහීමට පත් කරන ලාමක ධර්ම දහ හතරක් අපේ ජීවිත වල ක්‍රියාත්මක වන බවත් ඒවායින් බැහැරව ජීවත් වීම උසස් මනුෂ්‍ය ජීවිතයක් අර්ථවත් කර ගැනීමට හේතුකාරකව පවතින බවත් උන්වහන්සේ අනුශාසනයයි. එම තුදුස් ලාමක ධර්ම මෙසේ සිභාලක සුත්‍රයේ සඳහන් වේ. ඒවාද කොටස් තුනක් වශයෙන් අර්ථ දක්වා ඇත. සතර කම්ක්ලේශ, සතර අහතිය, හා අපාය මුඛ සය වශයෙනි.

සතර කම්ක්ලේශ

ප්‍රාණාභ්‍යාසය - සත්‍ව ඝාතනය පළමු කම්ක්ලේශය වේ. මෙය ගිහියකු විසින් නිත්‍ය වශයෙන් පුරකිය යුතු පංචසීලයේ පළමු වන ශික්ෂා පදය කඩ කිරීමකි. සත්‍ව ඝාතනයෙන් වැලකීම යනු සියලු සත්‍වයාට ජීවත් වීමේ අයිතිය ඇති බව පිළිගැනීමය. සියලුම සත්‍වයන් ජීවත් වීමට කැමැතිය.⁽¹⁾ ඒ සඳහා කටයුතු කරන පුද්ගලයා මනුෂ්‍යයා ඇතුළු සියලු සත්‍වයන් කෙරෙහි දයාවෙන් කරුණාවෙන් අනුකම්පාවෙන් යුතුව කටයුතු කරන්නේ වේ. එය උසස් මනුෂ්‍ය ධර්මයකි.

අදත්තාදානය - සොරකම හෙවත් තුදුන් දේ ගැනීම පංච සීලයේ දෙවැනි ශික්ෂා පදය කඩ කිරීමයි. වර්තමාන සමාජයේ ප්‍රබල සමාජ ගැටලුවක් ලෙස සොරකම මෙන් ම මං කොල්ලකෑම පෙන්වා දිය හැකිය. මෙතියා මිනියා සතු සම්පත් පුරුෂිත කිරීමට විවිධ ක්‍රමවේද භාවිත කරන බව පෙනේ. එම ක්‍රමවේදයන් අතර අවි ආයුධ අතට ගැනීමද එක් ක්‍රමවේදයක් ලෙස බුද්ධ දේශනාව තුළ අර්ථවත් වේ. මෙයට සමාජයේ සාමකාමීත්වය හා සදාචාරය බිඳ වැටීම පදනම්ව පවතී.⁽²⁾ එබැවින් සොරකම් නොකිරීම හෙවත් තුදුන් දේ නොගෙන සිටීම උසස් මනුෂ්‍ය ධර්මයකි.

කාමය වරදවා හැසිරීම - පංච කාමයන්හි වරදවා හැසිරීම පංච සීලයෙහි තෙවැනි ශික්ෂා පදය කඩ කිරීමකි. සියලු සත්‍වයන් සැප විඳීමට කැමැතිය.⁽³⁾ (සුඛකාමානීභූතානි) එහෙත් ආචාරශීලි සමාජ සම්මත යන්ට විරුද්ධව පසිඳුරන් පිනවීමට ඉඩ ප්‍රස්ථාව බුදු සමයෙන් නොලැබේ.⁽⁴⁾ පුද්ගලයාට ධාර්මිකව ඉන්ද්‍රිය පංචකය පිනවීමේ

ඉඩ අවස්ථාව බුදු සමය සලසා දී ඇත. එහෙත් වර්තමානයේ ඇතමක් ධර්මයෙන් ඇත්ව වැරදි ලෙස ඉන්ද්‍රිය පංචකය පිනවීමට කරන උත්සහය හේතුවෙන් ම විවිධ ගැටුම් කලකෝලාහල නිර්මාණය වන බව පෙනේ. එම දුෂ්චරිතයෙන් වෙන්ව කටයුතු කිරීම සාමකාමී සදාචාර සම්පන්න සමාජයකට පනමක්ව පවතී.⁽¹⁾

මුසාවාදය - මුසාවාදය හෙවත් බොරු කීම පංච ශීලයේ සතර වැනි ශික්ෂා පදය කඩ කිරීමකි. මෙය සතර වැනි කම්කල්ලය ලෙස සිභාලක සුත්‍රයේ දක්වා තිබේ. බොරුකීම තුළින් සමාජයේ බොහෝ වශයෙන් ගැටුම් නිර්මාණය වන අතර එකිනෙකා අතර පවත්නා විශ්වාසය සුභදශීලීබව විනාශ වීමද සිදුවේ. එබැවින් මෙම ලාමක ධර්මයද සමාජයේ සාමකාමීත්වය හා සදාචාරය බිඳ දමන ප්‍රබල සාධකයකි. මේ අනුව පළමුව සතර කර්ම කල්ලයෙන් ගෙන් වෙන්ව කටයුතු කිරීම හෙවත් පංච ශීලය ආරක්ෂා කිරීම සාමකාමී හා සදාචාරය අර්ථවත් කිරීමට මූලික පදනම වනු ඇත.

සතර අගති

ජන්දය :- ජන්දය යනු කැමැත්තයි. පුද්ගලයා යමක් පිළිබඳව අගතිගාමීත්වයෙන් අපේක්ෂා ඇති කරගත්තේය. එම අපේක්ෂාවන් ඉටු කර ගැනීම සඳහා ඔහු නොකරන ක්‍රියාවක් නොමැත. හොඳ තරක ඕනෑම ක්‍රියාවක් සිදුකිරීමට ඔහු පෙළඹේ. පසු ගිය දිනවල ඒ ඒ පුද්ගලයින් දේශපාලනය අගතියෙන් ගෙන පිළි බෙදී විවිධ අරගල කරන බව දක්නට ලැබිණ. මෙසේ ඕනෑම දෙයක අගතිය හිතකර නොවේ. එය ජන ජීවිතය හා සාමාජිකත්වය විනාශ කර ලීමට සාධකයකි.

ද්වේෂය- ද්වේෂය යනු කරන හෙවත් කේන්ද්‍රීය වේ. කෙළේ සහිත පුද්ගලයාට නිරන්තරයෙන් ඇතිවන කල්ලය ධර්මයකි. එහෙත් ද්වේෂය හේතුවෙන් ඇති කරන ප්‍රච්චලය මහත් විනාශකාරී වේ. අප ජීවත් වන සමාජයේ ඇතමක් ඉතාමත් සුළු සිද්ධියකදී වුවද දැඩිව කෝපවන බවක් දක්නට ඇත. මෙය ඔහුගේ සෙබොස පුවතාවයට ද හිතකර නොවේ. එසේම ද්වේෂසහගත වූ පුද්ගලයාගේ තීන්දු තීරණ හා ක්‍රියාකාරීත්වය සමාජයේ කලකෝලාහල සඳහා හේතු වේ. එයද අනර්ථකාරී ප්‍රබල සමාජ ගැටලුවකි.

භය :- භය ගතිය යනු බියෙන් අගතියට යාමයි. බියෙන් අගතියට ගිය පුද්ගලයා එය හේතු කොට ගෙන ම සැවයන්ට හිංසා පීඩා කිරීමට පෙළඹේ. සියළුම සැවයන් දඬුවමට බිය වේ. සියලුම සැවයන් මරණයට බිය වේ.⁽¹⁾ (සබ්බේ තසන්ති දණ්ඩස්ස - සබ්බේ භායන්ති මච්චුතො) මේ නිසා බුදුන්වහන්සේගේ අවවාදය

වූයේ තමා තමාටම උපමා කොට ගෙන අන්‍යයන්ට කිංසා පීඩා නොකළ යුතු බවයි. එසේ ම පුද්ගලයා හය ගනිය නිසා ඔහු අයුක්තිය අසාධාරණය හමුවේ වුවද මුහුණ දීමට හැකි වේ. මෙයද සමාජ සාධාරණය සඳහා ප්‍රබල මරු පහරකි.

මෝක - මෝක යනු මෝඩකම ය. මෙහි මෝඩ කම ලෙස අර්ථ දක්වනුයේ කමය හා කම් එලය විශ්වාස නොකිරීම ය. කම් එල නුවණ තැනි පුද්ගලයා ඇසුරුනොකළ යුතු පුද්ගලයෙකු ලෙස මුදු සමය දකී.⁽⁸⁾ එවැනි පුද්ගලයාගේ සිතුවිලි අන්‍යන්ට හානිකරය. ඔහුගේ ප්‍රකාශන අන්‍යයන්ට හානි කරය. එසේ ම කායික ක්‍රියාවන් ද අන්‍යයන්ට හානි කරය.⁽⁹⁾ මුදුසමය සදාචාරය අර්ථවත් කරන ඉගෙන්වීමකි. එහිදී කමය හා කම් එල සංකල්ප ප්‍රබල සාධකයක් ලෙස යොදා ගැනේ. යමෙක් මෙම සංකල්ප නොපිළිගෙන කටයුතු කරන්නේ නම් එවැනි ගති ලක්ෂණ ඇති තැනැත්තා මෝඩයකු වශයෙන් දක්වන අතර එවැනි තැනැත්තාගේ ක්‍රියාකාරකම් සමාජයේ සාමකාමීභාවය හා සදාචාරය බිඳ වැටීමට හේතු වේ.

අපාය මුඛ ය යා:- මේ සඳහා යොදා ඇති නමින් ම මෙම කරුණු සයෙහි සවිභාවය කේරුම් ගත හැකිය. අපාය මුඛ යනු පුද්ගලයා පිරිහීමට පත්කරවන දොරටු ලෙස අර්ථවත් කෙරේ. යමෙකු ආර්ථික, සාමාජික, සෞඛ්‍යය, සදාචාරාත්මක ආදී සියලු අංශයන්ගෙන් පිරිහීමට පත් කරවන කරුණු සය සිභාල සඳහන් කරන ආදීනවයන් ද සමගින් මෙසේ කෙටියෙන් සඳහන් කළ හැකිය.

රහමෙරසානස කිරීම:- වර්තමාන සමාජයේ පුද්ගලයාගේ මදයට හා ප්‍රමාදයට හේතුකාරක විවිධ මත් ද්‍රව්‍ය හඳුන්වා දී ඇත. ඒවා සමස්ථ සමාජයට හිල ගෙන ඇති බව පෙනේ. මේවායේ ආදීනව දැක කම තමා ඒවායෙන් වැලකී සිටීමට උත්සාහ කළ යුතුව ඇත. පුරාපානය කරන පුද්ගලයා මෙලවදීම පිරිහෙන්නෙකු ලෙස දක්වයි.⁽¹⁰⁾ පුරාපානයේ ආදීනව සිභාලක යුක්‍රයේ මෙසේ සඳහන් වේ.

1. තමාගේ ධනය විනාශයට පත්වීම.
2. කලකෝලාහල වලට පත්වීම.
3. විවිධ රෝගාබාධයන්ට ගොදුරුවීම.
4. අපකීර්තියට පත්වීම.
5. නුවණ දුර්වල වීම.

නොකල්හි විදි සංචාරය:- පුද්ගලයාගේ කාලය ඉතා වටිණේය. කාලය රන් හා සමාන යයි ද අපේ ගැමි වහරයට එක්ව ඇත. එම විවිධා කාලය කඩපිල්ලක හෝ මහ මහ නිකරුගේ ගත කිරීම පුද්ගල පරිහානියට හේතු වන අතර එවැනි පුද්ගලයන්ට සිදු විය හැකි හානි මෙසේ දක්වයි.

- 1. තමා අනාරක්ෂිත පුද්ගලයෙකු වීම.
- 2. තම අඹුදරුවන්ද අනාරක්ෂිත වීම.
- 3. ඔහුගේ වස්තුව ද අනාරක්ෂිත වීම.
- 4. පාප ක්‍රියාවන්හි සැක කටයුතු පුද්ගලයෙකු වෙයි.
- 5. අතුක වෙරදනා සඳහා ලක්වන්නෙකු වීම.
- 6. බොහෝ කරදර හිරිහැර වලට ලක්වන්නෙකු වීම.

උත්සව දර්ශන දක්නට යෑම:- කාමහෝගී ජීවිතයක් ගත කරන පුද්ගලයාට උත්සව දර්ශන දක්නට යෑම තහනම් වූවක් නොවේ. ඉන්ද්‍රිය පංචකය පිනවීමේ ඉඩ අවස්ථාව පුද්ගලයාට හිමිව ඇත. එහෙත් ඒවා අන්තගාමීන්ට ගෙන, එය නැවත නැවතත් සේවනය කෙරේද එය පුද්ගලයාගේ පරිහානිකර ධර්මයක් ලෙස සිතාලක යුතුය දක්වයි. මෙහි ආදිතව සයක් එහිදී දක්වා ඇත.

- 1. නැයුම් සොයා ගෙන යෑම.
- 2. ගැයුම් සොයා ගෙන යෑම.
- 3. වැයුම් සොයා ගෙන යෑම.
- 4. ආධ්‍යාන (රාමායන ආදී කථා) සොයාගෙන යෑම.
- 5. අක්තාලම් (අත්පොඩි) ගැසීම ආදිය සොයාගෙන යෑම.
- 6. කළ සිතීම ආදිය සොයාගෙන යෑම.

සුදුවට යොමුවීම:- පුද්ගලයා හා සම්පත් ඒකරාශී කිරීම සඳහා අප්‍රමාන වේහෙයක්, මහන්සියක්, උක්සහයක් දැරිය යුතුය. එසේ හරිහමිබ කරගන්නා මීල මුදල් අර්ථවක්ව පරිහරණය කිරීම ද හොඳින් දැනගත යුතුය. යමෙක් සුදුවට යොමු වූයේ වෙයි ද ඔහුගේ පිරිසීම සිදුවන්නේ වේ. සුදුවට යොමුවීමේ දොස සයක් බුදුන්වහන්සේ මෙසේ දක්වා වදාළ සේක.

- 1. දිනු කළ පැරදුනු පුද්ගලයා තුළ වෙරිය උපදී.
- 2. පැරදුණු කළ සෝකයට පත් වේ.
- 3. පෙනී පෙනීම ධනය විනාශ වේ.
- 4. සමාජය ඔහුගේ වචනය නොපිළිගනී.
- 5. ඇසුරු කරන මිත්‍රයන්ගෙන් පිරිහෙන්නෙක් වෙයි.
- 6. අඹුදරුවන් රක්තට අසමත් වූයේ වෙයි.

පාපමිත්‍රයේවිනය:- මනුෂ්‍යයා යනු සාමූහික සාධකයකි. ඇසුරට තව පිරිසක් එකතු කරගත යුතුවේ. බුදුන් වහන්සේ වදාරනුයේ එසේ ඇසුරට ගන්නා පුද්ගලයන් පිළිබඳව සැලකිලිමත් විය යුතු බවයි. පහත ආකල්ප වලින් කෙර වූ උසස් ආකල්පයන්ගෙන් පිරිසුන් පුද්ගලයන් ඇසුරට එක් කරගත යුතුය. අපායගාමීත්වයට හේතුකාරක පහත් ගති ලක්ෂණයන් බොහෝ යුක්ත පාප මිත්‍රයන් ඇසුරු කිරීමෙහි ආදිතව සයක් මෙසේ වදාරති.

1. සුදුවට ලොල් වූයෙක් වෙයි.
2. ස්ත්‍රීන් කෙරෙහි ලොල් වූයෙක් වෙයි.
3. පුරාවට ලොල් වූයෙක් වෙයි.
4. බොරුවෙන් රචනා කෙතෙක් බවට පත් වූයෙක් වෙයි.
5. වංචාකාරයෙක් වූයේ වෙයි.
6. සොරකම්කරන්නෙක් වූයේ වෙයි.

අලසකම:- පුද්ගලයා ජීවිතය ජය ගත යුතු වන්නේ උත්සාහයෙන්මය. අලසකමින් යුතු පුද්ගලයාට භෞතික පීඩනය සුවපත් කර ගැනීමේ ඉඩ ප්‍රස්ථාවක් නොමැත. එවැනි පුද්ගලයන් දිනෙන් දින එම ජීවිතයෙන් පරිහානියට යන පුද්ගලයෙකු ලෙස හඳුන්වා දිය හැකිය. බුදුන් වහන්සේ අලසකමෙහි ආදීනව සයක් මෙසේ දක්වති.

1. ඉතා සීතයයි කමාන්ත නොකරයි.
2. ඉතා උෂ්ණයයි කමාන්ත නොකරයි.
3. ඉතා සවස්කාලය චිත්‍යයි කමාන්ත නොකරයි.
4. ඉතා උදෑසනයයි කමාන්ත නොකරයි.
5. ඉතා බඩගිනියැයි කමාන්ත නොකරයි.
6. ඉතා වැඩියෙන් ආහාර ගනිමින් කමාන්ත නොකරයි.

ඉහත දක්වන ලද තුදුස් ලාමක ධර්මයන්ගෙන් දුරුවී කටයුතු කරන කළ පුද්ගලයාගේ සදාචාරය අර්ථවත් කරගනිමින් සාමකාමී සමෘද්ධිමත් ගෘහජීවිතයක් ගතකිරීමට අවශ්‍ය මූලික පසුබිම සකසා ගත්තේ වෙයි. මෙවැනි ශුණු ධර්මයන්ගෙන් පෝෂිත පුද්ගලයන් කණ්ඩායම් 12 ක් ලෙස නම් කර යුගල හයක් ලෙස දිසා සයට උපමා කරමින් එකිනෙකාගේ යුතුකම් කවරේදැයි පෙන්වා දී ඇත. එක කණ්ඩායමක යුතුකම් අනෙක් කණ්ඩායමේ අයිතිවාසිකම් වේ. ඒ අනුව කණ්ඩායම් දොළහට ම අයත් යුතුකම් මනාව ඉටුකිරීම යනු සමාජයේ සියලු පුද්ගලයන්ගේ අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කරදීම වේ. මේ නිසාම සීභාලක සූත්‍රයෙහි දැක්වෙන එම දහම් උපදේශන ක්‍රියාත්මක වන සමාජය සාමකාමී සදාචාරවත් සහජීවනයෙන් යුතු සමාජයක් ලෙස අර්ථ දැක්විය හැකිය. සීභාලක සූත්‍රයේදී බුදුන් වහන්සේ දක්වන සදිසාව හා පුද්ගල කණ්ඩායම් මෙසේ පෙන්වා දිය හැකිය.

" මාතා පිතා දිසා පුබ්බා
 ආචරියා දක්ඛණ්දිසා
 සුඤ්ඤා දාරා දිසා පච්චා
 මිත්තා මච්චාව උත්තරා
 දාස කම්ම කරා හෙට්ඨා

උද්ධං සමණ බ්‍රාහ්මණෝ
ඵකා දිසා නමස්සොය
අලමන්තො කුලෙහිති"

මව්පියන් නැගෙනහිර දිසාව:- දරුවන් ජීවිත ආලෝකය ලබාදීමට කටයුතු කරන පුද්ගලයන් අතර අම්මා සහ තාත්තා ප්‍රමුඛ ස්ථානය ගනී. මව් කුසක දරුවෙකු පිලිසිදගත් දා සිට මෙලොවට බිහිකරන තෙක් සහ එතැන් සිට දරුවා ලොකු මහත් කොට පෝෂණය කරමින් ගුණ නුවණ ලබාදීම සඳහා දෙමාපියන් දරණ උත්සහය විදිනලද දුක්වේදනා මෙකෙකැයි වචන වලින් කිව නොහැකි කරමි ය. මවුන්ගේ සියලු සුඛ විහරණ දරුවන්ගේ සුඛ විහරණය වෙනුවෙන් කැපකොට කටයුතු කරති. මෙවැනි උතුම් ගුණාංගයන්ගෙන් සමාන කරති. පුර්ව ගුරුවරු හැවියට හඳුන්වති. දරුවන්ගේ සියලු සුදු පුජා ලබන්නට සුදුසු පුජාර්ථක පුද්ගලයන් දෙදෙනෙකු ලෙස හඳුන්වා දෙති.⁽¹¹⁾ තවත් වරෙක අම්මා සහ තාත්තා යන දෙපළ බුදු පදවියට සමාන කොට ඇත. බුදුපියාණන් වහන්සේ දෙමාපියන්ගේ පස්තර්කරභාවය හඳුන්වා ඇත්තේ මෙලෙසිනි. එසේම දෙමාපියන් පෝෂණය කරමින් රැකබලා ගැනීම දෙලොව සලසන මංගල⁽¹²⁾ කරුණක් ලෙස දක්වති. යමෙක් තමාට හැකියාව තිබිය දී දෙමාපියන් පෝෂණය නොකරන්නේ නම් එය වසල⁽¹³⁾ කරුණක් බවක් පිරිහෙන⁽¹⁴⁾ පුද්ගලයෙකුගේ ගති ලක්ෂණයක් බවක් දක්වති. බුදුන්වහන්සේගේ මෙම උපස් අනුශාසනයන් පිළිගත් බොහෝ දෙනෙකු දෙමාපියන් පෝෂණය කරමින් හොඳින් රැකබලා ගන්නා බව ඉතා පැහැදිලිය.

එහෙත් ඇතමෙක් මේ පිළිබඳව සැලකිලිමත් භාවයක් නොදක්වන බවද පෙනේ. එවැනි දරුවන්ගේ දෙමාපියන් ඇතැම්විට මහජ මඩමක අනාථව අසරණව කායිකව හා මානසිකව දුක් පීඩා විඳින බව ද පෙනේ. මෙහිදී දෙමාපියන් තම දරුවන් වෙනුවෙන් අදාළ යුතුකම් කොටස් මැනවින් ඉටුකර තිබේදැයි විමසිලිමත් වීමද වැදගති. ඇතැම් දෙමාපියන් දරුවන්ගේ නුවණ පෝෂණය කිරීමට අවශ්‍ය පසුබිම නිර්මාණය කර දෙන්නේ නම්දු ගුණ දියුණු කරදීමට එතරම් සැලකිලිමත් බවක් නොදක්වති. එවැනි දරුවන් සමාජයේ ඉහළ ස්ථාන වලට ගියේ නම්දු සන්නිවේදී පුද්ගලයෙකු වශයෙන් ක්‍රියානොකිරීමට ද පුළුවන. මේ සියලු කරුණු පිළිබඳව අවධානය යොමු කරමින් බුදුරජාණන් වහන්සේ දරුවන්ගේ හා දෙමාපියන්ගේ යුතුකම් මෙන් ම දරුවන්ගේ අයිතිවාසිකම් හා දෙමාපියන්ගේ අයිතිවාසිකම් ද මෙලෙසින් දක්වා ඇත. දරුවන් තම දෙමාපියන් කෙරෙහි මෙලෙසින් උපස්ථාන කළ යුතු වේ,

1. මහළු දෙමාපියන් පෝෂණය කිරීම.
2. දෙමාපියන්ගේ කටයුතු ඉටුකර දීම.
3. දෙමාපියන්ගේ කුල පරම්පරාව ආරක්ෂා කිරීම.
4. දෙමාපියන්ගෙන් උරුම වූ දායාද ආරක්ෂා කිරීම.
5. මියගිය දෙමාපියන් සිහිපත් කොට පිං පැමිණවීම.

මේවා දෙමාපියන්ගේ අයිතිවාසිකම් ලෙසද අර්ථ දැක්විය හැකිය. මෙම අයිතිවාසිකම් අපේක්ෂිත දෙමාපියන් තම දුරුවන් කෙරෙහි මෙසේ අනුකම්පා කළ යුතු වේ.

1. තම දරුවන් පවිත් වලක්වා ගැනීම.
2. තම දරුවන් යහපතෙහි යෙදවීම.
3. ශිල්ප ශාස්ත්‍ර ඉගැන්වීම.
4. සුදුසු කල ආවාහ විවාහ කරදීම.
5. සුදුසු කල දායාද පවරා දීම.

මේවා දුරුවන්ගේ අයිතිවාසිකම් වනු ඇත. මෙලෙසින් දෙමාපිය හා දුරුවන් අතර අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් යුතුකම් හා අයිතිවාසිකම් ඉටුවන කළ එම දෙපිරිසගේ ම ජීවිත සුවපත් වන්නේය. එනම් සාමකාමී ගෘහස්ථ ජීවිතයකට මග සලසා ගන්නේය. මෙය සාමකාමී සදාචාර සමාජයක් අර්ථවත් වීම සඳහා හේතු කාරක සාධකයකි එබැවින් මෙය මනාව තේරුම් ගෙන සමාජයේ ප්‍රායෝගික විය යුතු ඇත.

ගුරුවරු දකුණු දිසාව:- පුද්ගල ජීවිත වල සුවපත්භාවය සඳහා ප්‍රබල ලෙස බලපෑම් කරන සමාජ කණ්ඩායමක් ලෙස ගුරුවරු පෙන්වා දිය හැකිය. දෙමාපියන් යටතේ මූලික හර පද්ධතීන්ගෙන් පොහොසත් වන දරුවා ඊළඟට යොමු වනුයේ ගුරුවරුන් වෙතටය. ගුරුවරයාද දයානුකම්පාවෙන් යුතුව දරුවන්ගේ ගුණ තාණ දියුණු කර ගැනීමට අවශ්‍ය මග පෙන්වීම සිදු කරයි. බුදුන් වහන්සේ හික්කුන් වහන්සේට අවවාද කළේ ගුරුවරයා කෙරෙහි පියසෙනහෙසින් කටයුතු කළ යුතු බවයි.⁽¹⁵⁾ එසේම ගුරුවරයාද තම ශිෂ්‍යයන් කෙරෙහි දරු සෙනෙහසින්⁽¹⁶⁾ ක්‍රියා කළ යුතු බව පෙන්වා දෙයි. මෙය වර්තමාන සමාජයට ඉතා වටිනා අවවාදයකි. අද ගුරු සිසු දෙපක්ෂය අතර පවත්නා විවිධ සමාජ ප්‍රශ්න දෙස බලන කළ පෙනී යන්නේ තම තත්වය නිවැරදිව හඳුනාගෙන එයට අදාළ කාර්යභාරය මනාව ඉටු කරන බවකි. එබැවින් ගුරුවරුන් හා ශිෂ්‍යයන්ද විවිධ හිරිහැර කරදර භාධකයන්ට මුහුණපාන බව පෙනේ. එසේම වර්තමාන ගුරුවරයා වෘත්තිකයෙක් බවට ම පත්ව වේගවත් ලෙස මුදල් පසු පස හමා යාමක් සිදු කරයි. ඔහුගේ කාර්යභාරය විය යුත්තේ දරුවාට දැනුම ලබා දීම පමණය. එහෙත්

සැබෑ ගුරුවරයාගේ කාර්යභාරය දැනුම ලබාදීම පමණක් ම නොව බව බුද්ධ දේශනා වලින් අර්ථවත් වේ. ඒ බව සිහාලක සුත්‍රයේ අර්ථවත් කරන ගුරුවරයාගේ හා ශිෂ්‍යයාගේ යුතුකම් කොටස් හඳුනා ගැනීමෙන් මනාව විවහා ගත හැකිය. ශිෂ්‍යයා තම ගුරුවරයා වෙනුවෙන් මෙසේ කටයුතු කළ යුතු වේ.

1. ගුරුවරයා දැක අසුනින් නැගී සිටීමෙන්
2. ගුරුවරයාට උපස්ථාන කිරීමෙන්
3. උගන්වන දෑ හොඳින් අසා සිටීමෙන්
4. ගුරුවරයාගේ වතාවත් කිරීමෙන්
5. උගන්වන ශිල්ප හොඳින් පිළිපැදීමෙන්

එදා ශිෂ්‍යයා ශිල්ප ඉගෙන ගැනීම සිදු කළේ ගුරුගෙදර තතර වී සිටීමෙනි. එහෙත් වර්තමානය වන විට එම ක්‍රම වෙනස් වී ඇත. ඒ අනුව ඉහත දක්වන ඇතැම් කරුණු යම් යම් සංශෝධනයන්ට යටත් කළ යුතු බව පෙනේ. එහෙත් ඒ සියල්ල උසස් ආචාර ධර්ම පද්ධතියක් බව සිහිකට යුතුය. එසේම ගුරුවරයා ද තම ශිෂ්‍යයන් කෙරෙහි මෙසේ පිළිපැදිය යුතු බව සිහාලක සුත්‍රය දක්වයි.

1. තම ශිෂ්‍යයා මනා කොට හික්මවීමෙන්
2. තම ශිෂ්‍යයාට මනා කොට ඉගැන්වීමෙන්
3. තමා දැන් සියලු ශිල්ප ශිෂ්‍යාට ඉගැන්වීමෙන්
4. තම හිතමිතුරන්ට ශිෂ්‍යයා හඳුන්වා දීමෙන්
5. තම ශිෂ්‍යයාගේ ආරක්‍ෂාව සපයා දීමෙන්

මෙම කරුණු පිළිබඳව අවධානයෙන් පරීක්ෂා කරන විට පැහැදිලි වන්නේ ගුරුවරයාගේ කාර්ය ශිෂ්‍යයාට දැනුම ලබා දීම පමණක් නොවන බව මොනවට පැහැදිලිය. එම කරුණු පස අතුරින් දැනුම ලබාදීමට අදාළ වන්නේ කරුණු දෙකක් පමණි. ඊට වඩා ගැඹුරු වගකීමක් ගුරුවරයා සතු බව මින් පැහැදිලිය.

අඹුදරුවන් බටහිර දිසාව

ආදර්ශමත් ගෘහපීඨිතයක් යනු අඹුසැමි දෙපලම අන්‍යෝන්‍යවශයෙන් එකිනෙකා අවබෝධ කොට ගෙන සාමකාමීව ගත කරන පීඨිතයයි. සමාජ සංස්ථා අතර කුඩාම සමාජ සංස්ථාව පවුල් සංස්ථාවයි. එය වඩාත් අර්ථ සම්පන්න වූ තරමට මහාසමාජයද අර්ථ සම්පන්න බවින් යුක්ත වේ. බෞද්ධ උපදේශනය මනාව තේරුම් ගත් බොහෝ පවුල් සංස්ථා අද සාමකාමීව හා ආදර්ශමත්ව ගත කරන බව පෙනේ. එහෙත් අඩදබර කලකෝලාහල වලින්

පිරිණි පවුල් ද වර්තමාන සමාජයේ විරල නොවේ. ඉහත සඳහන් කළ කුසුල් ලාභක ධර්මයන්ගෙන් වෙන් නොවී කටයුතු කිරීම මේ සඳහා මූල සාධකය වන අතර එකිනෙකා කෙරෙහි පවත්නා විශ්වාසය පසුදුටු පැවැත්ම අතිරේක සාධක ලෙස පෙන්වා දිය හැකිය. මුදුන්වහන්සේ වදාරණයේ ස්වාමියා හා බිරිඳ දෙවියෙක් සහ දෙවනකක් මෙන් කටයුතු කළ යුතු බවයි.⁽¹⁷⁾ ඒ සඳහා අවශ්‍ය ධර්ම උපදේශන පිහාලක සුත්‍රයේදී පෙන්වා දී තිබේ. ඒ අනුව ස්වාමියා තම බිරිඳ වෙනුවෙන් මෙසේ පිළිපැදිය යුතු බව දක්වා ඇත.

1. සම්භාවන වචනයෙන් කතා කිරීම
2. අමත බස් නොකීමෙන්
3. පරඅඹුවන් කරා නොයෑමෙන්
4. ගෙදර කටයුතුවල අධිපති බව ඇයට පැවරීමෙන්
5. තමාට ශක්තිය ඇති පරිදි ඇඳුම් පැළඳුම් සපයා දීමෙන්

මෙසේ ස්වාමී දියණිය කෙරෙහි කටයුතු කරන ලද බිරිඳ තම ස්වාමියා පති දේවතාවෙකු ලෙස සලකා මෙසේ කටයුතු කළ යුතු බව මෙම සුත්‍රයේම සඳහන් කර ඇත.

1. ගෙදර කටයුතු මනාව සංවිධානය කරයි.
2. සැමියාගේ ඥාතිමිත්‍ර හිතවතුන්ට මනාව සංග්‍රහ කරයි.
3. සැමියා හැර අන් පුරුෂයෙකු හිතීන් නොපතයි.
4. සැමියා ගෙනෙන ධනය රකියයි.
5. පියලු කටයුත්තෙහි දක්ෂව හා නොමැලි බවින් යුතුව කටයුතු කරයි.

අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් එකිනෙකා මනාව හඳුනාගෙන තම තමාගේ යුතුකම් මනාව ඉටු කරමින් කටයුතු කරන කළ එම පවුල් සංස්ථාව සාමකාමී ආචාරශීලී ආදර්ශවත් එකක් වනු ඇත. එය සමස්ථ සමාජයේ පුළුස්සාගතව සඳහා ප්‍රබල වශයෙන් හේතු වේ.

මිත්‍රයේ උතුරු දිසාව:- පුද්ගල ජීවිතයේ සාර්ථක භාවය සඳහා හේතු කාරක තවත් ප්‍රබල සාධකයක් ලෙස ඔහු ඇහුරු කරන මිතුරු කැල පෙන්වා දිය හැකිය. මෙහි මිතුරන් ලෙස අර්ථ දක්වනුයේ කළාණුමිත්‍රයන්ට බව සැලකිය යුතුය. සළාණු මිත්‍රයා සෑම විටම තම මිතුරාගේ දියුණුව ප්‍රාර්ථනා කරන්නේ වේ. ඔහු ඒ සඳහා අවශ්‍ය කරන ලද මහ පෙන්වීම් අනුශාසනා කිරීම් මෙන්ම අවශ්‍ය කටයුතු ද සම්පාදනය කර දේ. සැප දුක දෙකෙහිදීම තම මිතුරා හැර නොගොස් කටයුතු කරයි. එවැනි මිතුරන් සඳහා කරුණු පසකින් සංග්‍රහ කළ යුතු බව දක්වා වදාළ සේක.

1. දානයෙන්
2. ප්‍රිය වචනයෙන්
3. අර්ථවර්ථයාවෙන්
4. සමානාත්මතාවයෙන්
5. නොදැවීම්වෙන්

මෙලෙසින් සංග්‍රහ ලබන මිත්‍රයන් තම තුළ පුත්‍රයාටද කරුණු පසකින් අනුකම්පා කරන බව දැක්වේ.

1. රහමේරින් මත් වූ තම මිත්‍රයා රැක ගනියි.
2. රහමේරින් මත් වූ තම මිත්‍රයාගේ වස්තුව රැකදෙයි
3. උවදුරකට පැමිණි තම මිත්‍රයාට පිහිට වෙයි
4. විපත් පැමිණි කළ තම මිතුරු අත්නොහරියි
5. තම මිතුරාගේ දරුවුණුබුරුන්ට මමවයෙන් සලකයි.

මෙලෙසින් මිතුරු කණ්ඩායම් අතර අනොන්‍යතා වශයෙන් යුතුකම් ඉටුකර ගැනීම නියා මිතුරු දම වඩාත් ශක්තිමත් වේ. එවැනි කණ්ඩායම් සමාජයේ යුක්තිය හා සාධාරණතාවය ඉටු කිරීම සඳහා යොමු කර ගනී.

දැඩි දුක් කම්කරුවෝ යට දිසාව

සමෘද්ධිමත් සමාජයක් උදෙසා ස්වාමි සේවක අනොන්‍යතා යුතුකම් ඉටුකර වැදගත්. ස්වාමියාගේ ශක්තීන් සේවකයාට පදනම්ව පවතී. සේවකයාගේ යහපත් පැවැත්ම ස්වාමියාට පදනම් වී පවතී. දෙපක්ෂය යුක්ති සහගතව කටයුතු කිරීම සමාජ දියුණුවට හේතුකාරකව පවතී. වර්තමාන සමාජයටද මෙම දහම් උපදේශය ඉතා අගනේය. සෑම සේවකයකුටම තම වරප්‍රසාද අපේක්ෂා කළ යුත්තේ තමා වෙත පැවැරුණු රාජකාරිය හොඳින් ඉටුකරමිනි. එහෙත් වෘතමාන සමාජයේ බොහෝ පිරිස් තම රාජකාරිය හරියට ඉටුනොකරම විවිධ වරප්‍රසාද ඉල්ලමින් වැඩ වර්ජන ආදිය දියත් කරනවාද පෙනේ. එසේම ස්වාමියන් ද සේවකයන්ගේ හැකියාව අනුව රාජකාරි පැවරීම මෙන්ම ඒ සඳහා සාධාරණ වේතනයන් ගෙවීමට ද අවශ්‍ය කටයුතු සම්පාදනය කළයුතු වේ. මේ පිළිබඳව අනොන්‍යතා වගකීම මනාව සිඟාලක යුතුයේ දක්වා තිබේ. ඒ අනුව ස්වාමියා තම සේවකයන් කෙරෙහි මෙසේ පිළිපැදිය යුතුය.

1. සේවකයාගේ හැකියාවන් අනුව කටයුතු පැවරිය යුතුය.
2. බත් වැටුප් දීම
3. ගිලන් වූ කළ නිසි ඇප උපස්ථාන සඳහා කටයුතු යොදා දීම

- 4. මිහිරි ආහාරපාන තනියම නොවළඳා ඔවුන්ටද සංග්‍රහ කිරීම
- 5. සුදුසු කල්හි විශ්‍රාම ගැන්වීම

සරාමියා මෙසේ කටයුතු කරන කල්හි සේවකයන්ද සරාමියා කෙරෙහි මෙසේ පිළිපැදිය යුතු වේ.

- 1. සරාමියාට ප්‍රථම නැගී සිටීම
- 2. සරාමියාට පසුව නින්දට යෑම
- 3. සරාමියා දුන් දෙය පමණක් ගැනීම
- 4. තමාවෙත පැවරුණු කාර්ය මනාව ඉටුකිරීම
- 5. තම සරාමියාගේ ගුණ වර්ණනා කිරීම

වර්තමානයට අනුව ඉහත කරුණු වල යම් යම් සංශෝධන සිදු විය යුතු බව පෙනේ. එහි පළමු සහ දෙවැනි කරුණු වල සරාමියාට පළමුව සේවා ස්ථානයට පැමිණීම හා සරාමියාට පසුව සේවා ස්ථානයෙන් නික්ම යෑම වශයෙන් සංශෝධනය කරගැනීමට පුළුවන.

මහණ බමුණෝ උඩදිසාව :- ආගමික ඉගැන්වීම් තුළින් සමාජයේ ආචාරශීලී පැවැත්ම පෝෂණය කරයි. ඒ සඳහා පෙරමුණක් ගත් පිරිස මහණ බමුණෝ වෙති. වර්තමාන සමාජයේ පෞද්ගලික ජීවිතයේ බොහෝ ලෝකික අපේක්ෂාවන් දුරුකොට පරාර්ථය වෙනුවෙන් කැප වූ පිරිසක් ලෙස පැවිදි උතුමන් හැඳින්විය හැකිය. මෙය පැවිදි පිරිස හා ගිහි පිරිස අතර අන්‍යෝන්‍ය විශ්වාසය ඇතිකරලීම සඳහා අවශ්‍යවන මහ පෙන්නීමද සීභාල සුත්‍රයේදී සිදු කරයි. පංචකාම ජීවිතයෙන් බැහැරව විමුක්ති මාර්ගයට ප්‍රවිශ්ඨ වීමෙන් පරාර්ථය සඳහා ක්‍රියාත්මක වන එම පිරිස වෙනුවෙන් පැදැහැවත් ගිහි ශ්‍රාවකයන් කරුණු පසකින් සංග්‍රහ කළ යුතු බව උගන්වයි.

- 1. මෙහි සහගත කාය කමියෙන්
- 2. මෙහි සහගත වාක් කමියෙන්
- 3. මෙහි සහගත මනෝ කමියෙන්
- 4. තමාගේ දොර උන්වහන්සේලා සඳහා විවෘතව තැබීමෙන්
- 5. ආහාරපාන සපයා දීමෙන්

සීභාලක සුත්‍රයේ සමස්ථ අන්තර්ගතය දෙස සලකා බලන කළ පුද්ගලයාගේ සදාචාරාත්මක පෝෂණය සඳහා අවශ්‍ය මූලික දහම් උපදේශන ලබාදීමක් සිදු කරයි. අනතුරුව කළාණ මිත්‍රයන් හා පාප මිත්‍රයන්ගේ සහිතාවයන් වෙන් වශයෙන් දීර්ඝව හඳුන්වා දීමක් සිදු වේ. අනතුරුව පුද්ගල කණ්ඩායම් දොළහ යුගල වශයෙන් දක්වමින් දිසා හයකට උපමා කොට දක්වා ඇත. අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් ඉටුවිය යුතු යුතුකම් මනාව ඉටුවන කළ සාමකාමී

සහජීවනයෙන් යුක්ත සමාජයක් නිර්මාණය වනු ඇත. සිභාලක සූත්‍රයේ ඉගැන්වෙන ඇතැම් කරුණු වර්තමාන සමාජයට සරිලන පරිදි සංශෝධනය කර ගත යුතුව ඇති නමුත් සමස්ථයක් වශයෙන් ගත් කළ එහි එන ඉගැන්වීම් වර්තමාන සමාජයටද සාධාරණ වන බව කිව යුතුය. විශේෂයෙන් එහිදී පෙන්වා දෙන දහම් කරුණු සමස්ථ සමාජයේ ප්‍රායෝගික වන්නේ නම් එම සමාජයේ අධිදබර කලකෝලාහල ඇති නොවනු ඇත. එසේම වැඩ වර්ජන ආදිය ඇතිවීමට ඉඩ අවස්ථාද නොමැත. තවද සමාජයේ යුක්තිය සාදාරණය තහවුරු කිරීම සඳහා පොළීසිය වැනි ආයතන අවශ්‍ය වන්නේද නොවේ. එබැවින් සමස්ථ සමාජයේ යුක්තිය සාධාරණත්වය ඉටුකිරීමෙහිලා මෙන් ම සහජීවනය අර්ථවත් කිරීම සඳහා සමස්ථ බුද්ධ දේශනා වල ඉගැන්වීම් නොව සිභාලක සූත්‍රයේ එන ඉගැන්වීම් ප්‍රමාණවත් බව මෙහිලා සඳහන් කළ යුතුවේ.

මෙම සූත්‍ර දේශනාව තමාගේ ජීවිතවල පෙර ගමන්කරුවා වේවා.

සාදක සටහන්

මෙම ලිපියේ ප්‍රධාන කරුණු දී.කී.3 සිභාලක සූත්‍රයෙන් උපුටාගෙන ඇත. ඒවා පාදක සටහන් ලෙස දක්වා ගොමැත. වැඩි විස්තර සඳහා දී.කී. 3 සිභාලක සූත්‍රය බු.ප.පි. 288 - 311 පිටු, බලන්න.

1. සංඛ්‍යාං ජීවිතං පියං බු.කී. I , ධම්මපද, දැණව වග්ග, 2 ගාථාව, බු.ප.පි. 56 පිටුව
2. දී.කී.2, මහානිදාන සූත්‍රය, බු.ප.පි. 88 පිටුව
3. සුමිසාමානිකුසානි බු.කී. I , ධම්මපද, දැණව වග්ග, 3 ගාථාව, බු.ප.පි. 56 පිටුව
4. ජාතික පොත් වහන්සේ, I , තුරුධර්ම ජාතකය, බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය, 270 - 280 පිටු, 2000
5. බු.කී. I ධම්ම පද, බිසු වග්ග, 2 ගාථාව, බු.ප.පි.114 පිටුව
6. අ.කී. ඒසාදසතිපාන, මේතකානිසංඝ සූත්‍රය, බු.ප.පි. 244 පිටුව
7. බු.කී. I ධම්මපද, දැණව වග්ග, 1 ගාථාව, බු.ප.පි. 56 පිටුව
8. එම, පඤ්ඤික වග්ග, 3 ගාථාව, 42 පිටුව
9. මං. කී. 3, බාලපඤ්ඤික සූත්‍රය, බු.ප.පි. 360 පිටුව
10. සුරාමේරු පානඤ්ච - ඡෝ තණරා අනුයුක්ඛි ඉංටව මේයො ලොකස්මී - සූලං ඔක්කි අග්ගනො බු.කී. I ධම්මපද, බාල වග්ග
11. අ.කී. දේවදාන වග්ග, පඤ්ඤික සූත්‍රය.
12. සු.කී. මංගල සූත්‍රය, බු.ප.පි. 80 පිටුව.
13. එම, වසල සූත්‍රය, 40 පිටුව
14. එම, පරාභව සූත්‍රය, 32 පිටුව.
15. මා.පා. මහාසමිඨසාය, බු.ප.පි. 94 පිටුව
16. එම
17. අං.න. වතුසකතිපාන, පඨම සංඛ්‍යා සූත්‍රය, බු.ප.කී. 110 පිටුව.